

Også denne undersøgelse viser en generel modstand mod fagforeningernes og erhvervsorganisationernes økonomiske støtte til de politiske partier. Kun blandt Socialdemokratiets medlemmer er der i denne undersøgelse overvejende opbakning til denne økonomiske støtte. Blandt medlemmer i alle de andre partier er der tilslutning til ønsket om at afskaffe den økonomiske støtte fra fagforeninger og erhvervsorganisationer. Et bemærkelsesværdigt resultat af undersøgelsen er, at Venstres vælgere i høj grad er enige i det stillede spørgsmål, uanset at Venstre modtager en del støtte fra disse organisationer. Venstre er dog formentlig ikke afhængig af denne støtte i samme omfang som Det Konservative Folkeparti og Socialdemokratiet.

I august 2000 oplyste HK, at forbundet havde omkring 380.000 medlemmer. I nedenstående tabel ses, hvor mange af dets medlemmer der havde meldt partistøtten fra. I år 2000 var det 27.089 ud af 380.000. Det svarer til 7,1 pct. af dets medlemmer.

Tabel 8. Frameldinger fra politisk støtte i HK²⁰⁾

1991	5.620
1995	16.989
2000	27.089
2001	29.324

Af partiregnskabslovens § 1 fremgår det, at medlemmerne bestemmer, om de ønsker at yde partistøtte via deres medlemskab: »Arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, der har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til, skal tilsikre, at bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt opkrævet over medlemskontingentet er frivilligt for det enkelte medlem.«

En hovedårsag til, at der alligevel er så mange, der betaler støtte til de politiske partier, er det utilstrækkelige princip, der er nedlagt i lovens § 2: »Medlemmer, der ønsker at blive fritaget for at betale bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt over medlemskontingentet, skal afgive en skriftlig erklæring herom.«

Der er tale om et frameldingsprincip i stedet for et tilmeldingsprincip. Ifølge de foreliggende oplysninger betaler HK's medlemmer 266 kroner om året til LO, og af disse går ca. 7 kr. til at støtte politiske partier. Dertil kommer den økonomiske støtte, HK yder i forbindelse med folketingsvalg. Her er der tale om et beløb på 10 kr. pr. medlem, forudsat at der afholdes folketingsvalg hvert fjerde år.

Nævnes bør, at det forhold, at et medlem af en faglig organisation vælger at framelde sig som bidrags-

yder til partipolitisk støtte, ikke nødvendigvis fører til, at den pågældende organisations økonomiske støtte til et politisk parti nedsættes. Organisationen kan således vælge at fastholde et uændret bidrag til partipolitisk arbejde eller til valgkamp, selv om et betydeligt antal medlemmer har fravalgt at deltage. Det betyder måske på det teoretiske plan, at de, der ikke har fravalgt, bidrager med større beløb pr. capita end før. Men i realiteternes verden sker der ved en framelding fra et medlem hverken nogen ændring i medlemmets økonomi, i organisationens kontingentindtægt eller i størrelsen af bidraget til det politiske parti. Medlemmets fravalg har derfor ingen som helst betydning for organisationens adgang til at disponere over kontingenterne fra medlemmerne. Man kan således betegne fravalget som en rent symbolsk handling uden økonomisk virkning.

Kun et tilmeldingsprincip vil være i tråd med den moderne demokratiopfattelse. Kun herved kan det sikres, at ingen mod sin vilje bidrager til at finansiere partipolitisk arbejde gennem sit medlemskab eller over medlemskontingentet.

I forbindelse med Folketingets behandling i 1990 af partiregnskabsloven indhentede Justitsministeriet efter Retsudvalgets anmodning en udtalelse fra Det Danske Center for Menneskerettigheder om private bidrag til politiske partier m.v.²¹⁾ Centeret udtalte bl.a. følgende:

»Det forhold, at enkeltpersoner eller juridiske personer (efter omstændighederne mere eller mindre frit) tilslutter sig faglige foreninger for i fællesskab at varetage økonomiske og sociale rettigheder, giver ikke foreningen ret til at disponere på det enkelte medlems vegne på centrale ytringsmæssige områder, navnlig ikke i forbindelse med politiske ytringer, som direkte kan siges at involvere det enkelte medlem mod den pågældendes vilje. ... Dette indebærer, at det enkelte medlem (individ eller juridisk person) så vidt muligt skal give sit aktive, frivillige samtykke til, at der på den pågældendes vegne afgives politiske ytringer, enten i form af udtalelser eller indirekte i form af økonomiske tilskud udmålt pr. capita. Det enkelte medlem kan samtidig ikke hindre organisationens/foreningens flertal i at indtage politiske standpunkter som forening betragtet.«²²⁾

Centeret udtaler endvidere:

»Selybestemmelsesretten i henseende til afgivelse eller ikke-afgivelse af navnlig politiske ytringer betinger, at partistøtte gennem faglige organisationer pr. capita så vidt muligt kun bør ske på grundlag af det enkelte medlems positive tilsagn. Manglende samtykke bør, hvis samtykket skal have reel betydning, med-